

Гіппократа (Hippocrates, 460-377 р. до н.е.), фундатора європейської медицини. Зауважимо, що, на відміну від морфології, найчастіше поєднання імені «батька медицини» з апелятивами застосовуються у клінічній термінології. Кожному медичному фахівцеві зрозумілі значення епонімічних термінів: *обличчя (маска) Гіппократа* → *facies Hippocratica* (сукупність характерних змін рис обличчя вмираючої людини); *ніготь Гіппократа* → *ungulus Hippocratis* (деформація нігтів, спостерігається на ранніх стадіях деформації пальців за типом «барабаних паличок»); шум плескоту *Гіппократа* → *succusio Hippocratis* (шум плескоту в грудях, чутний при швидкій зміні положення, чи струє грудної клітки).

На позначення поняття «з'єднання поперечних, верхнього сагітального, потиличного і прямого синусів твердої мозкової оболонки, розташоване на внутрішній поверхні луски потиличної кістки» морфологи застосовують термін *жом Герофіла* – лат. *torcular Herophili* (син. *confluens sinuum*). Праці Герофіла (Herophilus, 304 р. до н. е.) про оболонки та шлуночки мозку, будову довгастого мозку, судинні сплетення, венозні синуси, передміхурову залозу та ін. загублені. Проте термін-епонім зберігає пам'ять про давньогрецького лікаря, інформує про його досвід і пріоритет у дослідженнях будови людського тіла.

Власні імена давньогрецьких лікувальників, що є компонентами термінів-епонімів, як культурно-специфічні смисли володіють лінгвокогнітивним і лінгвокультурологічним потенціалом. Епонімічні терміни відображають опосередкований мисленням процес найменування спеціальних знань як результат пізнання, обумовлений інтра- і екстралінгвальними чинниками. Інформація, що акумулюється в терміні, є зрозумілою для фахівців. Нею вони послуговуються у професійно-науковій та практичній діяльності. Перспективним є подальше вивчення термінів із метафоризованими епонімами, які мають додатковий культурний компонент значення.

Тимофієва М.П.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ КОНЦЕПЦІЙ ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНОГО КОНФЛІКТУ

Кафедра психології та філософії

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Актуальність дослідження природи внутрішньоособистісних конфліктів обумовлюється необхідністю розуміння психологічних змін у процесі розвитку особистості та виникнення психологічних проблем у студентської молоді. Невідповідності внутрішніх очікувань людини і зовнішніх можливостей, конфліктність і несумісність складових «Я-концепції», проблеми самовираження та самореалізації в суспільстві, складності професійного становлення, формування ідентичності в юнацькому віці обумовили вибір нашого дослідження.

Знання причин виникнення внутрішньоособистісних конфліктів (в подальшому ВОК) та їх подолання – важлива умова психічного та психологічного здоров'я молоді, формування професійної компетентності, взаєморозуміння та здорової конкуренції.

Мета дослідження полягає в теоретико-методологічному аналізі поняття ВОК, дослідженні основних концепцій ВОК, виявленні психологічних особливостей їх прояву і впливу на психологічне здоров'я та професійне становлення.

Психологічне здоров'я великою мірою залежить від душевного стану людини, врівноваженості емоцій і почуттів, своєчасного вирішення її внутрішніх суперечностей, подолання емоційних конфліктів, формування гармонійних стосунків у колективі. Як зазначає дослідник М. Корольчук, «Запушеність виховання та несприятливі умови оточення стають причиною різних форм неадекватної поведінки людини в суспільстві. Особистість може деградувати або змінитися, якщо зміниться її відношення до людей, до праці або колективу. Стійкість та постійність активних стосунків дозволяють особистості підтримувати особисту надійність, долати перешкоди та досягати намічених цілей, здійснюючи реалізацію своїх намірів».

Початок до розуміння психологічного здоров'я було покладено З. Фройдом, який вважав, що багато психічних порушень є наслідком внутрішньоособистісних конфліктів, які турбують навіть здорових людей. Л. Дьоміна, І. Ральнікова, впевнені, що психологічне здоров'я людини пов'язане з особливостями особистості, інтегруючи всі аспекти внутрішнього світу людини і способи її зовнішніх проявів в єдине ціле.

ВОК можна позначити як гостре негативне переживання, яке викликано боротьбою структур внутрішнього світу, що затягнулась та відображає зв'язки із соціальним середовищем, які є антагоністичними та затримують прийняття рішення.

В залежності від того, які сторони внутрішнього світу вступають у внутрішній конфлікт, психологи різних шкіл і напрямків виділяють основні види внутрішньоособистісних конфліктів.

Мотиваційний конфлікт – це конфлікт потреб і намірів, найчастіше психологічних потреб. Такі конфлікти можуть не мати яскраво вираженої ділової або виробничої основи. В них простежується взаємне перетягування людей, взаємне відштовхування, приналежність до відповідного референтного кола (значущої особи або групи осіб), почуття престижу, власної гідності, статусу тощо.

Моральний конфлікт – це суперечливе зіткнення моральних принципів в індивідуальній або ж суспільній свідомості, коли людина мусить вибрати те, що для неї не є прийнятним. Особливістю морального конфлікту є те, що в певній ситуації вибір дії, яка опирається на певні моральні правила, веде до порушення іншої норми. Складність полягає не в тому, що людина може не знати відповідних моральних норм, через що не може зробити правильний вибір, і не в тому, що вона не бажає виконувати певну вимогу моралі, а у зіткненні

цих суперечливих вимог. Для морального конфлікту властива боротьба індивідуальних моральних цінностей, норм, приписів, які особистість визнає для себе беззаперечними.

Конфлікт нереалізованого бажання або комплексу неповноцінності – це сукупність негативно забарвлених уявлень про свою фізичну та психічну ущербності перед іншими людьми, це зіткнення між бажанням і дійсністю. Формується комплекс в дитинстві, під впливом батьківських установок, у результаті помилок, невдач, поразок. У пубертатному періоді (підлітковому), коли механізми самоствердження є головними у поведінці, цей комплекс остаточно формується, і приймає одну з форм поведінки.

На підставі зробленого теоретико-методологічного дослідження, з'ясовано, що внутрішні конфлікти є поштовхом до розвитку особистості і є невід'ємним аспектом життєдіяльності людини; ВОК є протистоянням альтернативних поведінкових реакцій, це суперечності в цінностях, моралі, Я-концепції. Вони можуть як усвідомлюватися особистістю, так і не усвідомлюватися (мати прихований, глибинний характер).

Розуміючи причини виникнення неузгодженості внутрішнього та зовнішнього світу людини, можна буде не лише прогнозувати виникнення стресових та кризових ситуацій, але й запобігати конфліктам, які переповнюють наше сьогодення. Знання причин виникнення ВОК надає можливості скласти корекційні програми розв'язання та послаблення конфліктних ситуацій.

За умови конструктивного розв'язання внутрішні конфлікти сприяють успішній професійній ідентифікації та розвитку. У результаті продуктивного подолання ВОК підвищується професійна компетентність; формуються нові навички й уміння; розвивається адекватна ціннісно-мотиваційна система; розвивається «психологічний імунітет» (емоційна стриманість); формується самосвідомість та навички до саморефлексії.

Цуркан Т.Г.

ТЕРМІНОТВОРЕННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ МЕДИЧНОЇ СУБМОВИ НА БАЗІ ЕВФЕМІЗАЦІЇ

Новоселицький медичний коледж

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Розвиток термінології – постійний процес, який проявляється на різних рівнях її формування. У рамках когнітивного підходу стоматологічна термінологія постає як «специфічна скарбниця», що відображає етапи становлення стоматології як науки в цілому.

У основі явища евфемізму лежать: глибоко архаїчні пережитки мовних “табу” (заборон вимовляти прямі найменування таких небезпечних предметів і явищ, як, наприклад, богів, хвороб або мертвих, оскільки акт назви, згідно дологічного мислення первісної людини, може викликати саме явище) – такі евфемізми типу: “нечистий” замість “чорт”, “покійний”, “небіжчик”; чинники соціальної діалектології.

На кожному етапі розвитку терміносистеми виникають невирішені проблеми та дискусії. Для вирішення таких термінологічних проблем іноді необхідний тривалий період часу. Прикладом такого тривалого становлення можуть служити евфемістичні терміни як «заяча губа» і «вовча паща» в стоматологічній хірургії, які відображають природжені дефекти особи. Вони можуть виникати у одного з 1000 новонароджених і проявлятися наскрізною щільною губ і піднебіння. Аж до середини ХХ століття і в спеціальній літературі, і в лікарській мові були поширені терміни «заяча губа» і «вовча паща». Їх виникнення приписують «батькові хірургії», паризькому лікарю Амбруаз Паре (ХVI століття), який помітив, що, наприклад, у зайців губа розділена по краю на три частини. Це – образні терміни, але в них немає повної морфологічної схожості з дефектами у людей – так у вовка піднебіння хоч і високе, але немає щілини. Крім того, терміни, пов'язані з цими каліцтвами, травмують психіку людей - самих хворих, їхніх батьків і родичів. Евфемістичні терміни, тим не менш, у великій кількості використовуються в термінології. Вони часто відмежовані з синхронної точки зору від загальнонавжваних слів національної мови. Це пояснюється як історичними причинами: тим, що медицина опинилася серед «вільних наук», що вивчалася в середньовічних університетах, де загальноприйнятими мовами були латинська і грецька, так і деонтологічними міркуваннями – хворий не завжди повинен знати особливості діагнозу та передбачуваної терапії. Хронологічний фактор також відіграє певну роль у формуванні медичної термінології. Етимологія давньогрецьких і латинських термінів, які використовуються в медицині, показує, що в античний період в якості термінів використовувалися слова, запозичені із загальнонавжваної мови.

Отже, термінотворення у сфері стоматології як процес вторинної номінації можна представити як евфемізацію і вона доводить творчу силу мови і її здатність до варіативності.

Цуркан М. В.

ЛЕКСИЧНІ ЯВИЩА МІЖМОВНОГО КОНТАКТУВАННЯ

Кафедра суспільних наук та українознавства

Вищий державний навчальний заклад України

„Буковинський державний медичний університет”

У говірковому мовленні, елементи якого стали основою стилізації розмовності в мові сучасних письменників Буковини (М. Магіос, Г. Тарасюк, В. Кожелянка, М. Лазарука, В. Михайловського), є неоднорідний за походженням складник прозової поетики, що засвідчує взаємодію представників різних націй та етносів на території Буковини (українців, румунів, поляків, німців, австрійців, угорців, євреїв, росіян тощо), які залишили про себе пам'ятки у вигляді левних лексем. Галицько-буковинське побутове комунікативне середовище,